

Doporučuje časopis

PC WORLD

Windows Vista

podrobný průvodce

Josef Pecinovský

- Začínáme s Windows Vista, základní pojmy a dovednosti
- Ovládání programů, panely nástrojů a klávesové zkratky
- Uživatelské účty, správa disků a Windows Defender
- Aplikace dodávané s Windows Vista a práce s nimi

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

Obsah

Úvod	9
Komu je kniha určena	10
Co v knize najdete	10
Použité konvence a struktura knihy	11
Názvosloví	11
1. Windows Vista – začínáme	13
1.1 Co je nového ve Windows Vista?	14
1.2 Stačí váš počítač na Windows Vista?	15
1.3 Spouštíme Windows Vista	19
1.4 Základní obrazovka Windows Vista	22
2. Základní pojmy a dovednosti	25
2.1 Co je co ve Windows	25
2.2 Spouštění aplikací	28
2.3 Přepínání mezi okny	32
2.4 Uspořádání oken na obrazovce	36
3. Ovládání programů	41
3.1 Nabídky	42
Panel nabídek	42
Místní nabídky	44
3.2 Panely nástrojů	45
3.3 Klávesové zkratky	46
3.4 Dokumentová okna	48
3.5 Dialogová okna	50
Základní tlačítka dialogových oken	52
Další nastavovací prvky	53

4. Základní nastavení.....	59
4.1 Okno Přizpůsobit vzhled a zvuky	60
Barva a zobrazení okna	62
Pozadí plochy	63
Spořič obrazovky	65
Zvuky	66
Ukazatele myši	68
Motiv	72
Nastavení zobrazení	74
4.2 Postranní panel Windows	75
4.3 Hlavní panel a nabídka Start	78
Vzhled hlavního panelu	81
Základní nastavení nabídky Start	82
Oblast oznámení	83
Panely nástrojů	87
4.4 Panel Snadné spuštění	91
4.5 Usnadnění přístupu	94
5. Soubory a složky	99
5.1 Malá vsuvka pro méně zkušené	99
Soubory	100
Složky	100
5.2 Průzkumník	102
5.3 Jak uložit dokument	109
5.4 Jak otevřít dokument	115
5.5 Kopírování a přesun souborů a složek.....	119
Kopírování a přesun tahem myši	119
Kopírování a přesun dialogovým oknem	123
Kopírování a přesun pomocí schránky	123
Manipulace s několika soubory najednou	124
5.6 Komplikace při manipulaci se soubory	126
5.7 Odstranění souborů – Koš	128
5.8 Co se můžeme o souboru dozvědět	131
5.9 Přizpůsobení Průzkumníka	134

Procházení mezi složkami	135
Jak zobrazit ikony	136
Zobrazení Podrobnosti	137
Seskupení a třídění	139
Filtry	141
Možnosti složky	142
Vlastní nastavení složky	144
5.10 Jak prohledávat disky	145
5.11 Zástupci	148
Jak vytvořit zástupce	149
Jak pracovat se zástupci	151
Jak upravit zástupce	153
5.12 Kopírování na kompaktní disky	154
Jak smazat přepisovatelný disk	155
Vypalování datového CD	155
Hudební CD	158
6. Aplikace dodávané s Windows Vista	161
6.1 WordPad	162
Základní dovednosti	163
Formát písma	165
Kopírování a přesun dat	167
Tisk dokumentu	168
6.2 XPS Document Writer	170
6.3 Kalkulačka	171
6.4 Malování	171
6.5 Připojení ke vzdálené ploše	173
6.6 Výstřižky	174
6.7 Mapa znaků	176
6.8 Hry	177
6.9 Multimediální aplikace	179
Windows Media Center	179
Stahování obrázků z fotoaparátu	181
Windows Fotogalerie	182
Windows Media Player	186
Nástroje pro zpracování videa	190

6.10 MS Internet Explorer 7	191
Jak se chovat na webové stránce	193
Jak procházet mezi stránkami	196
Prohledávání stránky	202
Jak uložit webovou stránku	202
Nastavení parametrů	203
6.11 Windows Mail	206
6.12 Windows Kontakt	209
7. Věnujte ještě chvilku svému počítači	211
7.1 Systémové informace	211
7.2 Uživatelské účty	214
Správa cizího účtu	215
Nový účet	217
Rodičovská kontrola	218
7.3 Správa disků	220
Nástroje pro správu disku	220
USB paměti	222
Vyčištění disku.....	223
7.4 Windows Defender	224
Rejstřík	227

Úvod

V prvním čtvrtletí roku 2007 přinesla firma *Microsoft* na trh novou verzi operačního systému *Windows Vista*. Možná jste už o ní leccos slyšeli nebo četli, ať to byla bombastická reklama nebo článek, který na systému nenechal ani bit suchý. Ale teď je situace jiná, své *Windows Vista* máte (patrně) nainstalovány v počítači, s kterým pracujete, a otvíráte knížku, která vám má v začátcích práce s nimi pomoci.

System přináší několik novinek, které sice nejsou z hlediska postupu při zpracování dat nijak převratné, ale mohou se stát z uživatelského hlediska příjemným zpestřením někdy i nudné a jednotvárné práce.

Každá legrace ale něco stojí, a proto chcete-li mít ve svém počítači nový systém, je třeba něco obětovat. *Windows Vista* mají zkrátka mnohem větší nároky na výkon počítače a ne každý program, který vám s úspěchem běhal ve starších verzích Windows, poběží i pod Vistami.

Komu je kniha určena

V této knize by měli nalézt užitečné informace jak úplní začátečníci, kteří k počítači usedají takřka poprvé, tak i ti, kteří mají jisté zkušenosti s prací ve starších operačních systémech. Čtenář této knihy by měl mít alespoň základní ponětí o práci s počítačem – měl by umět počítač spustit a vypnout, pracovat s klávesnicí a myší.

Co v knize najdete

Kniha je rozdělena do sedmi kapitol, ve kterých se čtenář postupně seznámí s operačním systémem Windows Vista.

Úvodní kapitola je skutečným začátkem. Podle ní si prověříte, zda váš počítač zvládne nároky, které na něj budou kladené, svůj systém poprvé spustíte a seznámíte se s jeho prostředím.

V druhé kapitole už se Windows Vista podíváme trochu na zoubek. Dočtete se, jak spouštět aplikace, jak pracovat v prostředí, kdy je několik aplikací spuštěno současně a jak mezi nimi přepínat.

Třetí kapitola seznámí čtenáře s okny jako hlavním pracovním prostředkem systému. Dočtete se, jakým způsobem ovládat spuštěné aplikace tak, aby vám jednotlivé ovládací prvky nepřekážely, ale pomáhaly. Najdete zde podrobný popis jednotlivých typů oken, ukážeme si rozdíly mezi nimi a jsou zde popsány i základní postupy při nastavení programů.

Čtvrtá kapitola je celá věnována základnímu nastavení systému. Od prostého nastavení vzhledu pracovní plochy přejdeme k nastavení hlavního panelu jako klíčového místa systému, ukážeme si, jak racionálně spouštět aplikace a velká část této kapitoly je věnována usnadnění práce se systémem pro ty, kteří z různých důvodů nemohou pracovat standardními metodami.

Rozsáhlá pátá kapitola velmi podrobně popisuje práci s dokumenty, soubory a složkami. Autoři této problematice věnovali skutečně velkou pozornost, protože vědí, že mnoho uživatelů má v této oblasti stále značné rezervy. Proto je zde podrobně popsáno otevření nového dokumentu, uložení dokumentu na disk a jeho následné otevření, značný prostor je věnován i organizaci souborů na disku, přesunu souborů a jejich kopírování. K těmto operacím se využívají výhradně nástroje dodávané současně se systémem, tedy program Průzkumník.

V šesté kapitole jsou v náznamech popsány některé aplikace dodávané současně s Windows Vista; popis není podrobný, protože to by rozsah knihy musel být přinejmenším dvojnásobný. Nejvíce prostoru je věnováno aplikaci WordPad, to proto, aby se i úplný začátečník mohl v této knize seznámit se zásadami psaní textu na počítači. Poměrně velký prostor je věnován i aplikaci MS Internet Explorer, to proto, že internet se čím dál tím víc stává základním komunikačním prostředkem a je největším zdrojem informací.

V sedmé kapitole se čtenář seznámí s některými pokročilejšími činnostmi, jako je správa uživatelských účtů, správa disků včetně rodičovské kontroly a také tu najdete pár odstavců o ochraně počítače prostřednictvím aplikace Windows Defender.

Použité konvence a struktura knihy

Pro snazší orientaci v knize jsou použity následující typografické prvky:

Kurziva označuje názvy softwaru a programových produktů.

Tučně jsou označeny internetové adresy, názvy dialogových oken a příkazy z nabídek programů, např. **Soubor** → **Otevřít**.

Pro názvy kláves a klávesových zkratk jsou použity KAPITÁLKY.

Kromě toho se v textu setkáte s množstvím ikonek, které označují jiné typy odstavců:

Tímto symbolem bude uveden odstavec, který rozšiřuje probíranou problematiku o nějakou zajímavost, či výjimečnost.

Symbol vykřičníku upozorňuje na úskalí, se kterým se můžete při práci setkat, a je proto dobré zůstat stále ve střehu.

Odstavec označený touto ikonou nabízí zpravidla nějaké usnadnění nebo tip, kterým si oproti standardnímu postupu můžete práci ulehčit.

Při psaní této knihy jsme předpokládali, že čtenář a potenciální uživatel sedí při seznamování s Windows Vista u počítače, který je spojen se světem prostřednictvím internetu. Internet dnes již patří k stejným standardům moderního života jako je příjem televizního signálu nebo mobilní telefon. Proto jsme nepovažovali za vhodné neustále vymýšlet finty a oklady pro ty, kteří přístup k internetu nemají.

Názvosloví

Protože mezi čtenáři této knihy mohou být i uživatelé, kteří mají malé zkušenosti s prací u počítače, nebo takoví, kteří už s počítačem pracovali, ale neznají používané názvosloví, nabízím teď stručný přehled nejdůležitějších operací a názvů, abychom si v dalším textu dobře rozuměli a abych nemusel základní věci vysvětlovat tam, kde už je důležitější něco jiného.

- ✓ **Ukazatel myši** – grafický symbol ovládaný pohybem myši po podložce, též kurzor myši.
- ✓ **Najetí** – umístění ukazatele myši na objekt, kterým se bude uživatel dále zabývat.
- ✓ **Klepnutí** – stisknutí a následné uvolnění levého tlačítka myši; dříve kliknutí.
- ✓ **Poklepání** – dvojitě rychlé stisknutí levého tlačítka myši, nutné například ke spuštění programu pomocí ikony; dříve dvojklik.

- ✓ **Zadání příkazu z nabídky** – nabídka je lišta umístěná pod horním okrajem okna, příkaz se zadává klepnutím na název skupiny příkazů a dále na položku příkazu z rozbalené nabídky.
- ✓ **Místní nabídka** – nabídka otevřená stiskem pravého tlačítka myši na objektu, jehož se má příkaz týkat. Příkaz se ale zadává stiskem levého tlačítka myši.
- ✓ **Výběr** – označená část textu, obrázku, dokumentu. Všechny další operace se budou týkat celého tohoto výběru, ale nikoli dalších objektů.
- ✓ **Klávesová zkratka** – současný stisk dvou nebo více kláves, jedna z nich je převažovač CTRL, ALT nebo SHIFT. Zapisuje se například CTRL+S, což znamená, že je třeba nejdříve stisknout klávesu CTRL, podržet, přidat stisk klávesy S a vše uvolnit.
- ✓ **Stisk tlačítka** – tlačítkem se zde rozumí grafický orámovaný objekt na obrazovce, ve kterém je umístěn text nebo piktogram. Tlačítko se stiskne najetím na objekt a následným klepnutím. Zpravidla se tak vyvolá akce.

1.

Windows Vista – začínáme

Tak tady máme *Windows Vista*. Dlouho očekávaný operační systém se od 1. března 2007 dostává i na český trh a do českých počítačů a samozřejmě v české lokalizované verzi.

Co jsou *Windows Vista*? Odpověď je prostá – *Windows Vista* jsou operační systém. A tato odpověď hned navozuje otázku – co je to operační systém?

Definice není jednoduchá. Z uživatelského hlediska lze říci, že operační systém je sada programů, které umožňují, aby váš počítač vůbec pracoval a aby si porozuměl jak s vámi, tak i s periferními zařízeními, která máte k počítači připojena.

V každém případě je třeba vědět, že *Windows Vista* jsou skutečně velmi složitým konglomerátem programových prostředků, kterému je třeba aspoň trochu porozumět. Je pravda, že mnoho lidí se spokojí s tím, že dokážou spustit ten svůj jeden prográmeček a s jeho pomocí úspěšně splnit úkoly, které jsou na ně kladeny.

Jistě jste si povšimli, že jsem napsal „lidř“ a nikoli „uživatelů“. Uživatelem počítače se musí člověk stát, počítač není televizor, u kterého vám stačí vypínač a přepínač kanálů. Počítač je produktem moderní doby a je to jeden z nejdokonalejších výtvorů, které kdy člověk přivedl na svět. Avšak nechá si posloužit.

1.1 Co je nového ve Windows Vista?

Tuto knihu jistě nebudou číst jen začátečníci, kteří k operačnímu systému *Windows* přistupují poprvé. Je docela pravděpodobné, že jste s *Windows* už někdy přišli do styku, nebo s nimi běžně pracujete, a rozhodujete se, zda k této nové verzi přejít či ne.

Zkušenost nám říká, že k nové verzi nakonec přejdou všichni, podobně jako se to stalo s verzí předchozí, *Windows XP*. Ty se v krátké době staly standardem a velmi rychle nahradily předchozí úspěšnou verzi *Windows 98* a méně úspěšného následníka *Windows Millennium*. Je velmi pravděpodobné, že *Windows Vista* vytlačí během dvou let předchozí verzi na okraj zájmu.

Důvodů je několik. V každém případě *Windows Vista* budou dodávány k novým počítačům a hromadně instalovány do nových počítačových center (učebny atd.). Starší systémy již k máni nebudou. Ale novému operačnímu systému se přizpůsobí i výrobci ostatního uživatelského softwaru a záhy se dovíte, že novou verzi programu, po které tak toužíte, nebude možné spustit na starším operačním systému...

Úkolem této knihy není *Windows Vista* hodnotit. Autor se podjal úkolu seznámit s tímto operačním systémem co největší okruh uživatelů, zpřístupnit jej a usnadnit jim tak první kroky když ne u počítače, tak u nového systému určitě.

Novinek, které *Windows Vista* přinášejí, je několik:

- ✓ Odlišná pracovní plocha – setkáte se zde s novými prvky, jako je postranní panel se zobrazením hodin nebo posledními zprávami.
- ✓ Odlišná nabídka **Start** – její položky jsou jinak uspořádány, jednotlivé její části se rozbalují a sbalují jako rolety.
- ✓ Jiný vzhled oken – ne nelekejte se, okna zůstávají okny, ale mají odlišný design. Především jsou částečně průhledná, což oceníte ve chvíli, kdy vás bude zajímat, co je vlastně pod nimi. Okna mají odlišný vzhled záhlaví, jiné uspořádání nástrojů na panelu nabídek a panelech nástrojů, setkáte se s odlišným vzhledem ikon.
- ✓ Létající okna – příjemná novinka, při níž vám možná zprvu bude přecházet zrak, ale později s její pomocí budete velmi snadno přecházet mezi programy.
- ✓ Nové hry – koho už nudil *Solitaire* nebo *FreeCell*, může si zahrát šachy, lámat si hlavu s dominovými kostičkami *Mahjongg* nebo zkusit připravovat dortíky (*Purple Place*).
- ✓ Nové programy pro zpracování videa – kromě již známého programu pro editaci videa (*Windows Movie Maker*) dostáváte do rukou i nástroj na tvorbu disků DVD – *Windows DVD Maker*.
- ✓ Fotogalerie – to je hezká aplikace na zpracování a prohlížení digitálních fotografií.

Výše uvedené novinky jsou zařazeny do seznamu podle uživatelského hlediska. O dalších novinkách, které možná nepostřehnete na první pohled, budete informováni o pár řádků dál.

Windows Vista se dodávají na trh v několika verzích. Jsou to především:

- ✓ **Home Basics** – poskytuje omezené možnosti pro počítače používané v domácnostech.
- ✓ **Home Premium** – tato verze je určena pro náročné uživatele počítačů v domácím prostředí.
- ✓ **Business** – dodává se do počítačů instalovaných ve firmách.
- ✓ **Ultimate** – verze obsahující totálně vše, je nejdražší, a proto po ní sáhne jen málokdo.

Tato kniha je psána s přednostním zaměřením na uživatele verze Home Premium.

Přehled o tom, jaké novinky se objevují v jednotlivých verzích, podává tabulka 1.1.

Tabulka 1.1: Novinky Windows Vista

Novinka	Home Basics	Home Premium	Business	Ultimate
Lepší zálohování (plánování, přírůstkové i do sítě)	ne	ano	ano	ano
Kompletní záloha a obnova počítače (image)	ne	ne	ano	ano
Obnova předchozích verzí dokumentů (shadow copy)	ne	ne	ano	ano
Rozhraní Vista Aero	ne	ano	ano	ano
Media Center	ne	ano	ne	ano
Přehrávání DVD a Windows DVD Maker	ne	ano	ne	ano
Rodičovská kontrola	ano	ano	ne	ano
Windows Fax a Scan	ne	ne	ano	ano
Podpora složek offline	ne	ne	ano	ano
Podpora ovládání Tablet PC	ne	ano	ano	ano
Windows Slideshow	ne	ano	ano	ano
Šifrování souborového systému	ne	ne	ano	ano
Jazykové balíčky	ne	ne	ne	ano

1.2 Stačí váš počítač na Windows Vista?

Možná teď uvažujete o tom, zda na *Windows Vista* přejít či nikoli. Toto rozhodnutí ponechám na vás, ale důležitější asi bude jiný problém – zvládne váš počítač vůbec práci s novým operačním systémem?

1.2 Stačí váš počítač na Windows Vista?

Připomínám, že název programu „Windows“ pochází z anglického termínu window, což znamená okno. Výraz „Vista“ je mnohoznačný a lze jej přeložit jako výhled, vyblídka. Ostatně, připomeňte si terminátorovo rčení – „Hasta la vista, baby!“.

Windows Vista nejsou program, který by bylo možné bez potíží spustit na každém počítači. Máte-li na stole dědečka s taktovací frekvencí 333 MHz a 16 MB RAM, tak na Windows Vista ihned zapomeňte.

Omlouvám se za to, že jsem počítač, před osmi lety docela výkonný, označil za dědečka. Je to ale realita. Výkon počítačů stoupá neuvěřitelně rychle, ostatně právě tak, jako stoupají nenasytitelné požadavky nových programů na větší výkon a větší kapacitu operační paměti.

Pokud kupujete nový počítač, jste uvedených problémů ušetřeni. Solidní firma vám neprodá počítač, který by nestačil na vlastní operační systém, a pokud ano, tak to není solidní firma.

Co když ale zamýšlíte nainstalovat Windows Vista do svého starého dobrého počítače? Chcete vědět, zda je váš počítač natolik výkonný, aby v něm spolehlivě pracovaly i Windows Vista? Pomoc je jednoduchá. Stáhněte si z internetu *Poradce pro upgrade na systém Windows Vista*.

Poradce najdete na internetové stránce společnosti Microsoft. Srovnějte s obrázkem 1.1.

Obr. 1.1: Webová stránka Microsoftu s poradcem pro upgrade

Postupujte podle pokynů v okně, program stáhněte, na jeho ikoně poklepejte a nainstalujte. Jakmile jej spustíte, otevře se okno **Vítá vás průvodce pro Upgrade na systém Windows Vista** – viz obrázek 1.2. Neváhejte a stiskněte tlačítko **Spustit kontrolu**. Program si prohlédne váš počítač a porovnává nalezený hardware i software se systémovými požadavky. Mezitím si můžete projít pětici tlačítek v dolní straně okna a leccos zajímavého se o novém systému dovědět.

1. Windows Vista – začínáme

Obr. 1.2 Okno Průvodce pro upgrade na systém Windows Vista

Jakmile je kontrola hotova, najdete v okně tlačítko **Zobrazit podrobnosti**. Když je stisknete, vzápětí se dočtete, zda vůbec lze na vašem počítači *Windows Vista* spustit, a pokud ano, jaká verze *Windows Vista* je pro váš počítač vhodná, čímž se rozumí verze, která na vašem

Obr. 1.3 Poradce informuje o možnostech spuštění Windows Vista

1.2 Stačí váš počítač na Windows Vista?

počítači bude ještě uspokojivě běhat – viz obrázek 1.3. Z obrázku vyplývá, že na daném počítači lze bez potíží používat *Windows Vista Business*, ale s verzemi *Home Premium* nebo *Ultimate* by měl počítač značné starosti.

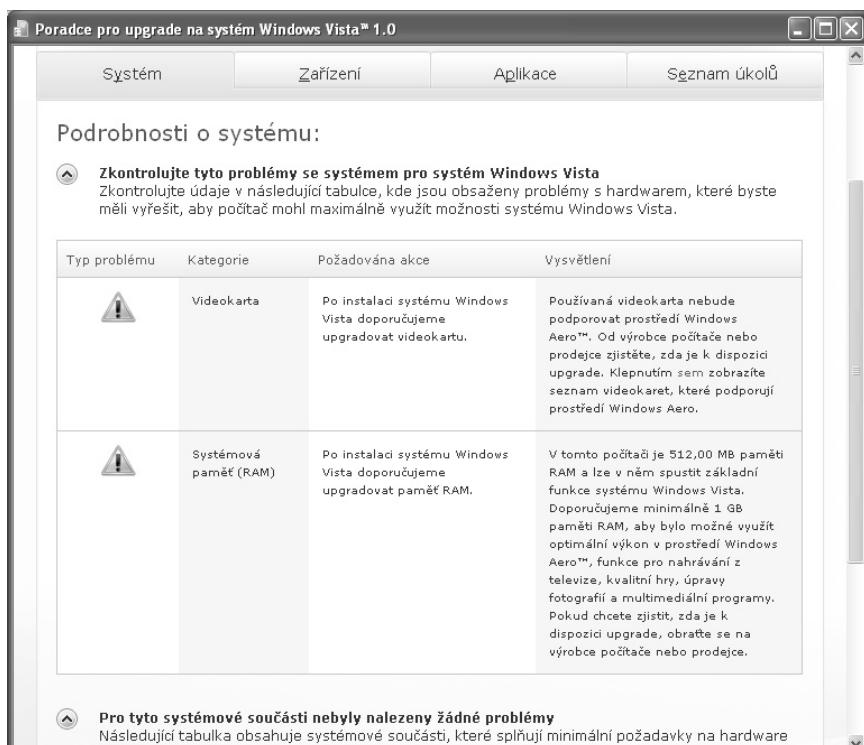
Chcete-li se dovědět více, projděte si celý obsah okna, najdete tam, jaké námitky mají *Windows Vista* co se týče požadavků na systém, na hardware a kompatibilitu používaného softwaru. U našeho počítače nepostačují možnosti grafického adaptéru a rovněž má malou kapacitu operační paměti.

Jaký hardware tedy vlastně potřebujete?

Jako nutné minimum se uvádí alespoň 512 MB operační paměti (RAM) a procesor s taktovací frekvencí 800 MHz. V tom případě ale spustíte nanejvýš základní verzi, tedy *Home Basic*. Pro provoz grafického rozhraní *Aero* je potřeba alespoň 1 GB operační paměti a procesor s taktovací frekvencí 1,4 GHz, a navíc je třeba grafická karta (128 MB a výše) podporující WDDM a Hardware Pixel Shader 2.0.

Podívejme se nyní na náš testovaný počítač. Přejdeme-li v okně níže, dovíme se, proč nevyhověl pro silnější verzi *Windows Vista*. Jedná se především o nedostatečnou grafickou kartu a malou operační paměť – srovnajte s obrázkem 1.4.

Co se týče softwaru, existuje slušná pravděpodobnost, že spustíte program, který bez potíží pracoval na systému *Windows XP*. V každém případě nemusíte mít strach, používáte-li software renomovaných a známých firem. Zkušenosti říkají, že u některých vyzkoušených programů se začínají projevovat jisté mouchy a některé nelze spustit vůbec. To se ale jistě časem napraví.

Obr. 1.4 Nedostačující hardware u testovaného počítače